[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

تأثیر دیوار حیاط بر امنیت خانه‌های روستایی (نمونه موردی: روستای ایمر محمد، استان گلستان)

علی امامی *، امین‌اله ایمری **، عافیه مرادی **

تاریخ دریافت مقاله: 1392/05/09
تاریخ پذیرش مقاله: 1395/10/20

چکیده

این مطالعه با بررسی تأثیر دیوار حیاط در امنیت ساکنین واحدهای مسکونی ترکمن‌های قوم یموت در روستاهای شهرستان گنبد کاووس، به ارزیابی آسیب‌پذیری هر دو نوع، خانه‌هایی با دیوارهای شفاف و خانه‌هایی با دیوارهای صلب، نسبت به سرقت و تأثیر هر یک در میزان احساس امنیت و ترس از جرم در ساکنین آن‌ها می‌پردازد. بر این اساس بررسی‌های مقدماتی و مطالعات نظری به ساختن فرضیه‌هایی با مضامین امنیت بیشتر خانه‌هایی با دیوارهای شفاف در حیاط نسبت به خانه‌هایی با دیوارهای صلب در حیاط و نیز افزایش ترس از جرم در ساکنان، متناسب با افزایش میزان صلبیت دیوار حیاط خانه‌ها انجامید. در بخش گردآوری داده‌ها توأمان از روش مشاهده و توزیع پرسشنامه استفاده گردید و پس از تکمیل و جمع‌آوری، مورد ارزیابی و استدلال منطقی و تحلیل‌های آماری قرار گرفت. تحلیل‌ها نشان دادند که نوع دیوار بر امنیت ساکنین واحدها و محلات مسکونی ترکمن‌های قوم یموت در روستاهای شهرستان گنبد کاووس تأثیر مثبت و معناداری دارد. به‌عبارتی دیگر با افزایش میزان گشودگی بصری دیوار حیاط خانه‌ها، امنیت خانه و احساس امنیت ساکنین آن افزایش می‌یابد. در گذشته، خانه‌های روستایی بدون حیاط امنیت بیشتری را برای ساکنین فراهم کرده و میزان وقوع جرم و جنایت در روستاها را به شدت کاهش می‌دادند. امروزه افزودن دیوارهای حیاط به خانه‌های روستایی به تقلید از شهرها صورت گرفته و روستاها دچار ناامنی شده‌اند. در این میان نوع دیوار احداث شده بر حسب میزان شفافیت نیز بر میزان امنیت خانه‌ها و ساکنین آن‌ها تأثیرگذار می‌باشد.

واژگان کلیدی: امنیت، فضای قابل دفاع، دیوار حیاط، رؤیت‌پذیری.

* استادیار گروه معماری، واحد گنبد کاووس، دانشگاه آزاد اسلامی، گنبد کاووس، ایران.ali.emami.iau@gmail.com
** گروه معماری، واحد گنبد کاووس، دانشگاه آزاد اسلامی، گنبد کاووس، ایران.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

مقدمه

امروزه نقش طراحی معماری در ایجاد امنیت و به‌خصوص امنیت[1] در محیط‌های مسکونی بیش از پیش نمایان شده است. به‌طوری‌که طراحی محیطی مناسب می‌تواند این قابلیت را برای ساکنین روستایی فراهم آورد تا خودشان بتوانند نظارت و کنترل مداوم ومؤثر بر محدوده زندگی خویش داشته باشند. این به معنی نوعی خودنظارتی[2] است که باید ابزارهای لازم برای ایجاد چنین قابلیت‌هایی در محیط فراهم شود. محیط فیزیکی باید به‌گونه‌ای طراحی شود که فرصت‌های نظارتی را برای ساکنین بهبود بخشیده و در مقابل، باعث کاهش فرصت‌های مجرمانه شود. ولی گاهی اوقات به‌علت استفاده نامناسب از عناصر معماری و ناآگاهی طراحان از تأثیراتی که این عناصر می‌توانند بر محیط داشته باشند، چنین قابلیت‌هایی از محیط گرفته شده و یا تضعیف می‌شوند. از جمله این عناصر معماری می‌توان به دیوار حیاط در محلات مسکونی روستاهای ترکمن نشین شهرستان گنبد کاووس اشاره کرد که کم کم و به دلایل مختلفی رو به ظهور می‌باشد.

یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین راهکارهای تقویت خودنظارتی قابلیت رؤیت‌پذیری[3] فضاها و فعالیت‌ها توسط ساکنین محلات مسکونی و یا توسط افرادی است که در محیط در حال حرکت هستند. یعنی کوچه و خیابان، راه‌ها و مسیرهای دسترسی، فضاهای باز بین خانه‌ها و ورودی‌ها از درها، پنجره‌ها و حیاط واحدهای مسکونی و بالعکس، قابل رؤیت باشند. این باعث افزایش چشم‌های ناظر، منزوی شدن فرد مجرم و خنثی شدن عمل مجرمانه او خواهد شد. حال نوع استفاده نامناسب از عناصر معماری نظیر دیوار حیاط در روستاهای ترکمن نشین می‌تواند این راهکار خود نظارتی را تحت تأثیر قرار داده، باعث حذف یا کمرنگ‌تر شدن آن و فراهم نمودن پتانسیل‌های بالقوه جرم در محلات مسکونی شود. شاید منشاء مشکل از یک طرف ناآگاهی ساکنان از برخی پتانسیل‌های منفی باشد که نوع دیوارکشی حیاط (از طریق ایجاد فرصت‌های پنهان) به‌وجود می‌آورد و از طرفی دیگر می‌تواند نفوذ الگوهای مسکن شهری به روستاها و الگوبرداری تقلیدی از ویژگی‌ها و عناصر معماری شهری باشد که در حال گسترش و رواج می‌باشند، بدون آگاهی از اینکه این عناصر معماری می‌توانند تأثیرات متفاوتی در بسترهای مختلف از خود برجای بگذارند. حال با توجه به موارد ذکر شده این سؤال مطرح می‌شود که دیوارهای حیاط، چه تأثیری در امنیت ساکنین واحدهای مسکونی در روستاها می‌توانند داشته باشند؟

سؤالات تحقیق

- چگونه می‌توان باعث بهبود عملکرد امنیتی دیوار محوطه خانه‌ها شد؟
- چه شاخص‌هایی از دیوار محوطه در امنیت خانه‌ها مؤثرند؟
- آیا گشودگی بصری و ارتفاع دیوارهای محوطه خانه‌ها در امنیت خانه‌ها تأثیرگذار است؟

ادبیات تحقیق

تاریخچه موضوع

در نخستین رویکرد مدیران شهری به فضاها که به منشور آتن بر می‌گردد، شهر به چهار کاربری سکونت، اشتغال، تفریح و عبور و مرور تفکیک و طبقه‌بندی گردید (لوکوربوزیه، 1933). مهم‌ترین نتیجه این جداسازی، خلق فضاهایی بود که هریک فقط در ساعاتی معین از شبانه‌روز فعال و زنده بودند و در ساعاتی بدون هیچ عملکردی به فضایی مرده و مستعد برای استقرار انواع مختلف بزهکاری تبدیل شدند. با

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

بروز این مشکلات، طراحان شهری و جامعه شناسانی چون اسکار نیومن[4]، جین جاکوبز[5]، اسکلمو آنجل[6]، الیزابت وود[7] و... تدابیری اندیشیدند که بتوانند تعادل وآرامش را به فضاهای شهری باز گردانند. در دهه 60 میلادی بود که برای اولین بار به مسائل امنیتی و روابط میان محیط و جرم پرداخته شد. کتاب معروف جین جاکوبز با عنوان «مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی»[8] سرمنشاء آغاز تحقیقات در این زمینه بود. او ایده طراحان شهری در آن زمان را به چالش کشید. طراحان شهری عقیده داشتند که محله‌ها باید از یکدیگر مجزا بوده و خیابان‌های خلوت امن‌تر از خیابان‌های شلوغ هستند. به عقیده جاکوبز خیابان‌ها برای ایجاد امنیت باید دارای سه ویژگی ذیل باشند:

الف- مرزبندی روشنی بین فضاهای عمومی و خصوصی وجود داشته باشند.

ب- چشم‌ها باید به روی خیابان گشوده و ساختمان‌ها رو به سمت خیابان باشند.

ج- پیاده روها برای اینکه به‌صورت مداوم و پیوسته توسط عابرین پیاده مورد استفاده قرار گیرند باید تنوع کاربری داشته باشند **(**Jacobs, 1961**).**

تعریف جرم و شکل‌گیری انجمن CPTED

در تعریف جرم، هرگونه رفتار غیر قانونی که ارتکاب آن مجازات وجریمه معینی داشته باشد، جرم نامیده می‌شود. همه جرم‌ها در خفا اتفاق می‌افتند، در واقع مجرم نمی‌خواهد در معرض دید دیگران به ارتکاب جرم بپردازد. مسلماً هرچه احتمال وقوع جرم در محیطی بیشتر باشد، حس امنیت و آرامش در آن کاهش می‌یابد. نتایج حاصل از نظر سنجی که در شهرهای بزرگ برای تعیین میزان احساس امنیت شهروندان انجام شده نشان می‌دهد که ناامنی در محیط شهری با وسعت و بزرگی شهر رابطه مستقیم دارد **(** Rostami Tabrizi & Madanipour, 2006**).** اصطلاح «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی»[9] اولین بار توسط جرم‌شناسی به نام سی.ری.جفری[10] از دانشگاه ایالتی فلوریدا مطرح گردید. وی معتقد است که جامعه شناسان درباره دلایل اجتماعی جرم ازجمله فقر نسبی و اثرات خرده فرهنگی مبالغه زیادی کرده‌اند و به سایر عوامل تعیین کننده و مؤثر بر وقوع جرم نظیر عوامل زیستی، شخصیتی و محیطی توجهی ندارند (Jeffery, 1971)**.** جفری باوجود طرح دیدگاه جرم شناسی بیولوژیکی و تبیین و نقد این نظریات در کتاب خود پیشنهادهای اندکی برای کاهش فرصت‌های محیطی ارتکاب جرم مطرح کرد. این نظریه بعدها به نام اختصار یعنی CPTED (پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی) معروف شد.

نظریه CPTED تلاشی است برای طراحی فیزیکی یک منطقه یا مکان، در جهت کاهش جرم و جنایت که شامل طرح‌های معماری می‌باشد که موجب افزایش قلمروگرایی، نظارت طبیعی، سخت کردن هدف و به رسمیت شناختن کاربران قانونی یک منطقه می‌شوند. چنین اقداماتی ارتکاب جرم و جنایت را سخت‌تر می‌کند. تأثیر بالقوه دیگر آن افزایش امکان دیده شدن و گرفتار شدن مجرم در حین ارتکاب جرم است. در نهایت طراحی محیط فیزیکی می‌تواند با تغییر رفتار ساکنان، ارتکاب جرم را سخت‌تر کند (P. Lab, 2010)**.**

تقریباً همزمان با جفری، معماری به نام اسکار نیومن اصطلاح محدودتری را تحت عنوان «فضای قابل دفاع»[11] مطرح نمود. فضای قابل دفاع شامل بحث و تبادل نظر گسترده‌ای از جرم و جنایت مربوط به فرم فیزیکی مسکن بود بر پایه تجزیه و تحلیل داده‌های جرم و جنایت از مسکن عمومی شهر نیویورک. «فضای قابل دفاع» مدلی است برای محیط‌های مسکونی که از طریق ایجاد تجلی فیزیکی یک کالبد اجتماعی دفاع پذیر، از

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

وقـوع جـرم و جنایـت جلـوگیری مـی‌کنـد. همچنـین اصطلاحی است برای طیف وسیعی از مکانیسم‌ها نظیـر موانع واقعی و نمادین، حوزه‌های نفوذ تعریـف شـده و امکان نظارت بیشـتر کـه در کنـار هـم محـیط را تحـت کنترل ساکنین در می‌آورد (Newman, 1972). براساس این تئوری، ویژگی‌های فیزیکی یک منطقه می‌تواند هـم رفتار ساکنان و هم رفتار مجرمان بـالقوه را تحـت تـأثیر قـرار دهـد. بـرای سـاکنان ظـاهر محـیط و طراحـی آن می‌تواند از طریق جذب آن‌ها بـرای برقـراری ارتبـاط و تعامل با یکدیگر، نگرش مراقبتی بیشتری را ایجـاد کنـد که این به نوبه خود سهم به سـزایی در کنتـرل و از بـین بردن جرم خواهد داشت (P. Lab, 2010).

این تئوری همچنین بیان می‌کند که ایجاد فرصت‌هـای نظارتی بالا در محل زندگی، در احساس آسیب‌پذیری و منجـر بـه شکسـت شـدن جـرم مـؤثر اسـت (Ham-Rowbottom et al., 1999). به گفته نیومن فضای قابل دفاع شامل دو جزء می‌باشد. اول اینکه فضای قابل دفاع باید به‌طور مداوم به مـردم اجـازه دیـدن و دیـده شـدن بدهد و دوم اینکه در هنگامی کـه جرمـی رخ مـی‌دهـد مـردم بایـد مایـل بـه دخالـت و گـزارش جـرم باشـند (Newman, 1972). تأثیر واکنش شهروندان به جرم در کاهش میزان جرایم به مراتب بیشتر از افزایش نیروهـای پلیس است. بنابراین به کار بردن طرح فضای قابل دفـاع برای پیشگیری از وقوع جرم و افزایش امنیت اجتمـاعی هم ارزان‌تر است و هم کارآمدتر. شهروندان و محـلات مطیـع قـانون، بـزرگ‌تـرین منـابع در دسـترس بـرای پیشگیری از جرم هستند (Newman, 1996).

ایده‌های اولیه CPTED، توسط نظریـه «فضـای قابـل دفاع» اسکار نیومن رشد و ترقی نمود. در حـال حاضـر پنج حوزه اصلی و مهم در تلاش‌های پیشگیری از جـرم از طریق طراحی محیطی عبارتنـد از: تقویـت قلمـرو[12]، نظـارت طبیعـی[13]، کنتـرل دسترسـی[14] و سـخت کـردن هدف[15]، مدیریت تصویر[16] و تقویت فعالیت[17].

- «تقویت قلمرو» بـه مفهـوم بهـره‌بـرداری از عناصـر دفاعی طبیعی است که ساکنان در مواقع نفـوذ خـارجی نسبت به آنچه که نمونه فضاهای خودشان مـی‌شناسـند، انجام می‌دهند (Steventon, 2012). تقویت این مفهـوم از طریق تعریف واضـح مـرز بـین فضـاهای عمـومی و خصوصی، سبب ایجـاد حـس مالکیـت و مسـئولیت در کاربران قانونی فضـا و در نتیجـه کـاهش فرصـت‌هـای تخلـف مـی‌شـود (Stollard, 1991; Md Sakip & Abdullah, 2012).

- «نظارت طبیعـی» بخـش جـدایی ناپـذیر از تقویـت قلمـرو اسـت و هـدفش بـالا بـردن قابلیـت رؤیـت فضاهاست. این امـر ممکـن اسـت بـه‌صـورت نظـارت طبیعـی از فضـاهای عمـومی و سـاختمان‌هـای مجـاور توسط ساکنان از طریق پنجره‌ها و درب ساختمان‌ها و یا توسط افرادی باشد که در محیط در حال حرکت هستند (Stollard, 1991; Steventon, 2012). اگـر مجـرم تشخیص دهد که مشاهده می‌شود با توجـه بـه افـزایش پتانسیل برای مداخله ساکنان و هراس از پیگـرد قـانونی احتمال ارتکاب جرم کـاهش مـی‌یابـد (Md Sakip & Abdullah, 2012). بر این اساس توصـیه‌هـای نظـارتی پلیس کانادا بـه شـهروندان در خصـوص امنیـت بیشـتر فضـاهای مسـکونی عبارتنـد از: حـداقل سـه چهـارم از حیاط از مسیرهای دسترسی قابل مشاهده باشد، حـداقل سه چهارم از خانه‌ها از مسیرهای دسترسی قابل مشاهده باشد، بیشتر پنجره‌ها از جاده بـه وضـوح قابـل مشـاهده باشند، درب جلوی ساختمان‌ها از راه قابل رؤیت باشند، خانه همسایه قابل مشاهده باشد و فاصـله تـا ورودی از مسیر کمتر از بیست فـوت باشـد (Ham-Rowbottom et al., 1999). همچنـین پوشـش خـوب نـورپـردازی

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

بیرونی با مزایای کنترل اجتماعی غیررسمی آن (کنترل بدون حضور نیروهای پلیس) استفاده از خیابان را در شب بهبود می‌بخشد. در جاهایی که نور پردازی وجود ندارد یا اینکه تابش خیره کننده و سایه‌ها عمیق هستند، امکان نظارت پس از تاریکی هوا کاهش می‌یابد (Steventon, 2012). کاشت درختان و محوطه‌سازی نیز نباید دید عابرین پیاده را کاهش داده و باعث ایجاد فرصت‌های پنهان شوند. منظور از فرصت‌های پنهان پتانسیلی است که فضاهای پنهان برای کمین مجرمان، جهت ارتکاب اعمال مجرمانه نظیر زورگیری و غیره فراهم می‌کنند و باید از ایجاد چنین فضاهایی اجتناب نمود (Stollard, 1991).

- «کنترل دسترسی و سخت کردن هدف» محدود کردن دسترسی از طریق استفاده از اقدامات طبیعی مانند تعریف فضایی جهت جلوگیری از دسترسی مجرمان به اهدافشان و افزایش خطر ارتکاب جرم برای آن‌ها در یک محل خاص است (Steventon, 2012). کنترل دسترسی مفهومی است که از تبدیل شدن دسترسی به‌عنوان پتانسیلی برای وقوع جرم جلوگیری می‌کند. نصب و راه‌اندازی عناصر برای سخت شدن هدف نیز مدت زمانی که مجرم برای ارتکاب جرم باید صرف کند را افزایش می‌دهند (Md Sakip & Abdullah, 2012).

- «مدیریت تصویر» بر این نظریه استوار است که نشانه‌های نقصان در محله مانند نقاشی‌های روی دیوار، خسارت به اموال، ریخت و پاش گسترده زباله، این پیام را می‌رساند که این منطقه توسط ساکنین مراقبت و کنترل نمی‌شود. در نتیجه به جرم‌های کوچک اجازه داده می‌شود که بتوانند به جرم‌های جدی‌تری بدل شوند (Steventon, 2012). مدیریت تصویر ارائه یک ذهنیت مثبت مداوم از محیط زیست ساخته شده برای تمام کاربران است (Md Sakip & Abdullah, 2012).

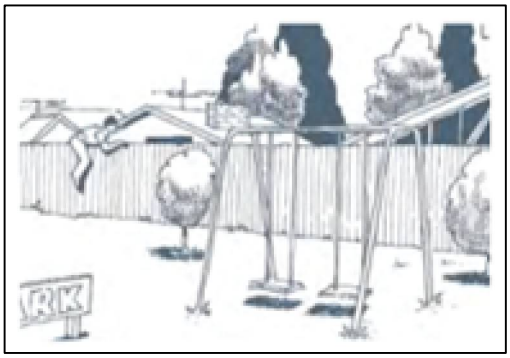
- منظور از «تقویت فعالیت» حمایت از فعالیت در فضاهای عمومی برای دستیابی به فضاهایی است که به‌طور مناسب و شایسته مورد استفاده قرار گیرند. این امر سبب می‌شود تا چشم‌های ناظر در فضاهای عمومی افزایش یابند و این افزایش استفاده، باعث افزایش امنیت و مانع از ارتکاب جرم می‌شود (Steventon, 2012). در این مورد استفاده از طراحی برای تعریف و تشویق فعالیت در فضاهای عمومی می‌تواند در نظر گرفته شود(Md Sakip & Abdullah, 2012). موفق‌ترین و کارآمدترین فضای عمومی دارای چهار ویژگی است: در دسترس است، افراد در آن درگیر فعالیت می‌شوند، راحت بوده و دارای مناظر زیباست و در نهایت مکانی اجتماعی است. (Eben Saleh, 1998).

نقش دیوار، حایل یا موانع فیزیکی

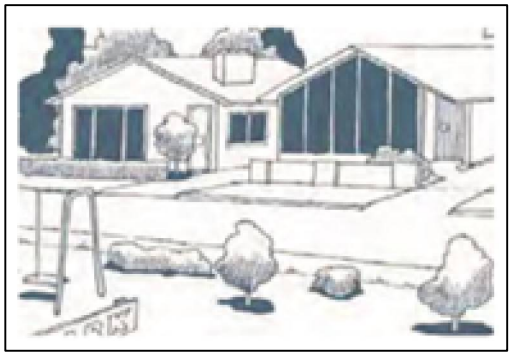
براساس تئوری، فضای قابل دفاع دارای دو فاکتور قلمرو گرایی از جمله موانع واقعی[18] و موانع نمادین[19] است که موانع واقعی شامل موانع فیزیکی برای دسترسی‌ها نظیر دیوارهای بلند (فرصت‌های پنهان) و حصارهاست (Ham-Rowbottom et al., 1999) (تصویر شماره 1). از طرفی سخت کردن هدف نیز به‌عنوان یکی از راهبردهای CPTED به طور معمول و عمدتاً به اشکال دیگری از موانع فیزیکی اشاره دارد. سخت کردن هدف برای جلوگیری از جرم اغلب یک اقدام نسبتاً ساده و مقرون به صرفه است اما این امکان وجود دارد که امنیت بیش از حد منجر به ایجاد احساس قلعه بودن نموده و اینطور به‌نظر برسد که یک مشکل جرم و جنایتی وجود دارد، با وجود اینکه شاید به هیچ وجه اینگونه نباشد (Steventon, 2012) (تصویر شماره 2). اماکن با دیوارهای بلند، سطوح کم نور در شب و برخی از عناصر محوطه سازی با حذف یا کاهش دید، فرصت‌های پنهانی را برای مجرمین ارائه

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

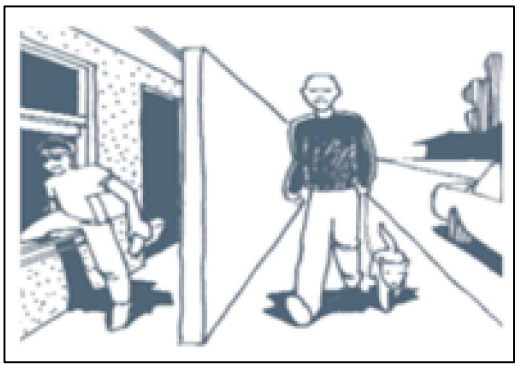
می‌کنند(تصویر شماره 3). طیف وسیعی از تحقیقات به اهمیت دید ساکنان و یا رهگذران برای جلوگیری از بروز جرم و جنایت تأکید می‌کنند (Hedayati Marzbali et al., 2012). با توجه به این مسئله فضاهای مسکونی نباید به‌گونه‌ای طراحی شوند که مجرمان بتوانند در آن‌ها پنهان شده و اقدام به جرم نمایند(تصویر شماره 4). پنهان شدن و خفا بودن دارای دو مفهوم فیزیکی و محتوایی است. مفهوم فیزیکی آن شامل محل‌های تاریک، خلوت و بی‌نظم است و مفهوم محتوایی آن به نوع و روابطی که در فضاهای شهری اتفاق می‌افتد، ارتباط دارد (RostamiTabrizi & Madanipour, 2006).این یافته‌ها که پیرامون مسائل کاربردی در پیشگیری از جرم هستند، می‌توانند به‌عنوان مبنایی برای پیشنهاد تغییرات برای «فضای قابل دفاع» مطرح شده و مفید واقع شوند (Ham-Rowbottom et al., 1999).

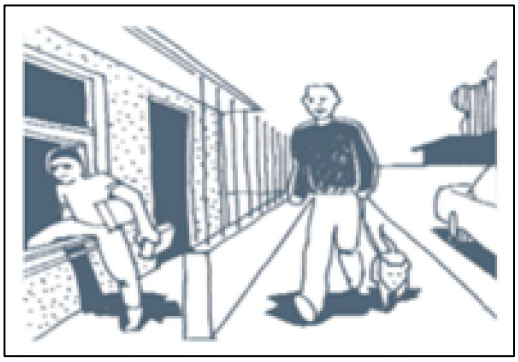
ت 1. ایجاد فرصت‌های پنهان.

ت 2. حذف فرصت‌های پنهان.

ت 3. حایل صلب.

ت 4. حایل شفاف.

اهداف، متغیرها و فرضیات تحقیق

متغیر وابسته «امنیت»، متغیر اصلی مورد توجه تحقیق است که به‌طور دائم مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و منظور از آن امنیت ساکنین محلات مسکونی در برابر جرایم و بزهکاری است. جرایمی نظیر سرقت از منازل، ربودن کودکان، تخریب اموال، زورگیری‌ها، کیف قاپی‌ها، حضور افراد معتاد و ولگرد و سایر آسیب‌هایی که از طرف مجرمان، ساکنین محیط‌های مسکونی را مورد تهدید قرار می‌دهند. هدف این تحقیق این است که تغییرپذیری این متغیر را تشریح و تبیین نماید. «دیوار حیاط» متغیر مستقلی است که تأثیر تغییرات آن از نظر میزان «گشودگی بصری»[20]، بر روی امنیت به‌صورت مثبت یا منفی سنجیده می‌شود و منظور از آن در این تحقیق می‌تواند هر نوع مانعی فیزیکی باشد که در نقش

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

دیوار و برای تفکیک فضایی به‌کار می‌رود. از این رو می‌تواند در لفظ «حایل» نیز مورد استفاده قرار گرفته و در ضمن، اشکال مختلفی را به‌خود بگیرد. منظور از گشودگی بصری دیوار حیاط، میزان شفافیت و نفوذپذیری بصری آن، به‌لحاظ ایجاد ارتباط بصری میان فضاهای طرفین دیوار است. از طرفی باید «پتانسیل جرم خیزی» و «ادراک مجرم» را به‌عنوان متغیر مستقل دوم (تعدیل کننده) در نظر گرفت که رابطه مورد انتظار بین متغیرهای اصلی تحقیق، یعنی متغیر مستقل و وابسته را از طریق تأثیر در میزان احتمال وقوع جرم و نیز تأثیر در انگیزش جرم تحت تأثیر قرار می‌دهد.

علاوه بر آن همانگونه که در پیشینه تحقیق بررسی شد، عواملی نظیر «اندازه یا تراکم» سایت در رابطه با امکان کنترل آن توسط ساکنین، «تنوع کاربری» های موجود در سایت و رابطه آن با میزان حضور و فعالیت ساکنین در سایت، «سلسله مراتب قلمرو» در ارتباط با میزان عمومیت فضاها و گستره مناطق تحت نفوذ ساکنان و «نفوذ پذیری خانه‌ها» با تأثیر در میزان سهولت دسترسی به اهداف مجرمانه، در امنیت ساکنین تأثیرگذار هستند. بنابراین در این تحقیق برای اطمینان از اینکه هر تغییری در متغیر وابسته امنیت، فقط به واسطه متغیر مستقل یعنی دیوار حیاط بوجود می‌آید، اثر موارد ذکر شده در بالا، از طریق همگون‌سازی نمونه‌های مورد بررسی در تحقیق، خنثی یا ثابت نگه داشته شده‌اند. این موارد، متغیرهای کنترل این تحقیق را شامل می‌شوند.

«سبک زندگی» متغیری است که از زمان شروع تأثیرگذاری دیوار حیاط بر امنیت ساکنین و تا زمان تأثیرگذاری آن‌ها ظاهر می‌شود و از طریق تأثیر در نوع و میزان فعالیت‌های روزمره ساکنین، گاهی بر روی امنیت تأثیر می‌گذارد و نمی‌توان اثر آن‌را بر روی امنیت کنترل نموده و متغیر مداخله‌گر این تحقیق به‌شمار می‌رود. همچنین شایان ذکر است ارتفاع دیوارهای حیاط، به‌عنوان یکی دیگر از شاخص‌های دیوار، با تأثیر در میزان نفوذپذیری خانه‌ها (که از متغیرهای کنترل این تحقیق به‌شمار می‌رود)در امنیت خانه‌ها تأثیرگذار بوده و در این تحقیق، اثر آن از طریق یکسان در نظر گرفتن ارتفاع دیوارهای نمونه‌های مورد مطالعه، خنثی خواهد شد. بنابراین فرضیات زیر برای این تحقیق مد نظر می‌باشند:

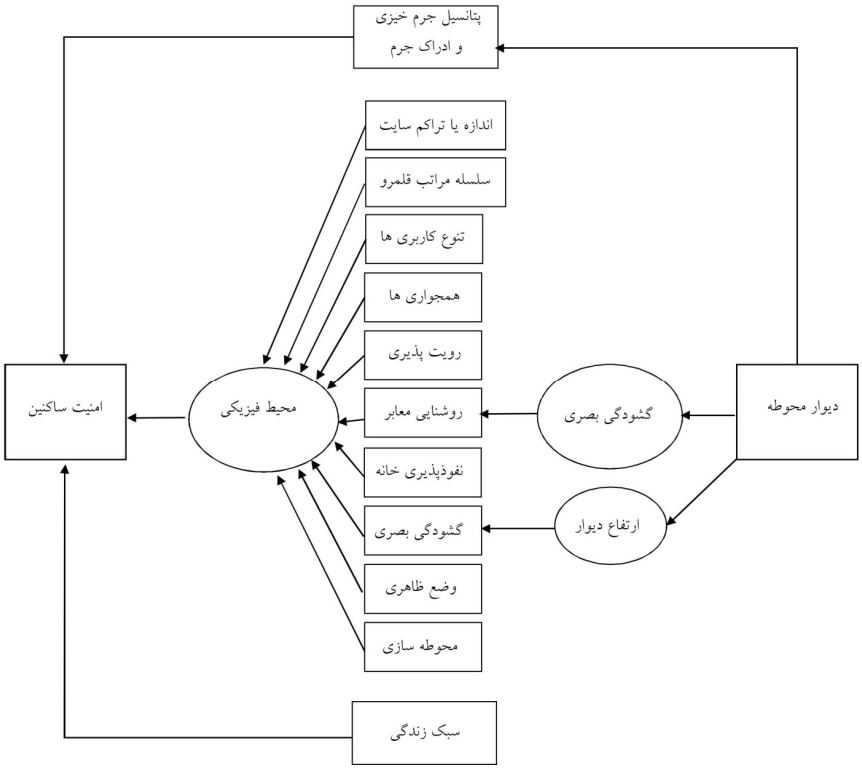
به‌نظر می‌رسد که میزان گشودگی بصری دیوار حیاط بر میزان امنیت ادراک شده توسط ساکنین خانه‌ها تأثیرگذار است. همچنین افزایش میزان صلبیت دیوار حیاط خانه‌ها، باعث احساس جدایی و آسیب‌پذیر بودن خانه در نظر ساکنین و افزایش ترس از جرم در آن‌ها می‌شود(نمودار شماره 1).

ابزار گردآوری داده‌ها و جامعه آماری

ابزار تحقیق

ابزار تحقیق شامل مشاهده غیر مزاحمتی و استفاده از پرسشنامه بسته می‌باشد. از آنجا که متغیر مستقل تحقیق از نوع کمی پیوسته می‌باشد، می‌توان با حضور در محل، برخی ویژگی‌هایی کالبدی محدوده مورد مطالعه و مورد نیاز این تحقیق یعنی وضعیت‌های مختلف دیوارهای حیاط خانه‌ها را مشاهده و ثبت نمود. اما از سوی دیگر میزان امنیت (چه عینی و چه ذهنی) در سایت و مقولات مرتبط با آن نظیر میزان جرایم و بزهکاری، میزان احساس امنیت ساکنین، خصوصیات زمانی و مکانی وقوع جرم و غیره، از راه مشاهده قابل سنجش نیستند، از این رو پرسشنامه بسته‌ای برای این منظور تهیه گردیده است(پیوست شماره 1).

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

ن 1. مدل مفهومی متغیرهای تأثیرگذار بر امنیت مسکن. منبع: نگارندگان.

مشخصات و ویژگی‌های نمونه مورد مطالعه

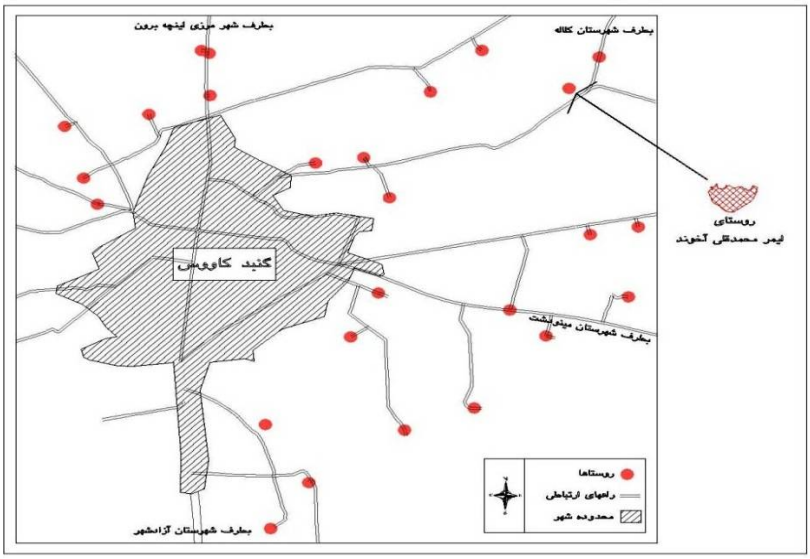
در این پژوهش، یکی از روستاهای ترکمن نشین از توابع شهرستان گنبد کاووس به‌عنوان نمونه، مورد مطالعه قرار گرفته است. ترکمن‌های ساکن ایران که در ترکمن صحرا، واقع در شمال غربی خراسان و شمال شرقی مازندران زندگی می‌کنند بیشتر از سه طایفه «یموت Yomut»[21]، «گوکلان gowklan»[22] و «تکه takke»[23] می‌باشند. «یموت‌ها» بیشتر در شمال گنبد کاووس و در حاشیه رود اترک مستقر گشته و معیشت آن‌ها براساس دامداری است (کلته، 1370). نمونه مورد مطالعه، روستای ایمر محمد قلی آخوند، درشمال شرق شهر گنبد کاووس و واقع در کیلومتر 7 جاده گنبد- کلاله می‌باشد(تصویر شماره 5). این روستا به‌لحاظ بافت و ساختار کالبدی فعلی، دارای بافت ارگانیک و نسبتاً یکجا (بدون پراکندگی) بوده و به‌خاطر محدودیت‌های موجود جهت توسعه مسکونی روستا، تراکم محلات مسکونی آن رو به افزایش می‌باشد که این امر موجب تغییر تدریجی در بافت اولیه روستا شده است(تصویر شماره 6). محل استقرار خانه‌ها داخل حیاط‌های مسکونی، غالباً در وسط حیاط بوده و به‌ندرت اتفاق افتاده است که خانه‌ها در بر کوچه و خیابان ساخته شوند و این به الگوهای سازماندهی فضایی خانه‌ها بین ترکمن‌های یموت و معیشت خاص آن‌ها (عمدتاً بر پایه پرورش دام) بر می‌گردد. ساکنین روستا به‌لحاظ ساختار زبانی و طایفه‌ای از همگنی کامل برخوردار می‌باشند، به‌طوری که تمامی ساکنین روستا را ترکمن‌های یموت

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

تشکیل می‌دهند و به‌لحاظ ساختار اجتماعی دارای پیوندهای عمیق فامیلی و خویشاوندی هستند.

با توجه به مشاهدات میدانی صورت گرفته در این روستا، دو نوع حایل، با ویژگی‌های ساختاری متفاوت مورد استفاده قرار گرفته‌اند که عبارتند از: دیوارهای جدیدالاحداث با مصالح بنایی و حصارهایی از جنس نی.

دیوارهای جدیدالاحداث به‌صورت صلب بوده و مصالح مورد استفاده در آن‌ها از جنس مصالح بنایی است(تصویر شماره 7). در جاهایی که با ارتفاع بلند مورد استفاده قرار گرفته‌اند، موجب کاهش رؤیت‌پذیری و نظارت از خانه‌ها و حیاط‌های آن‌ها نسبت به فضاهای عمومی و خانه‌های همسایه شده‌اند. از طرفی حصارهای ساخته شده از جنس نی به‌صورت شفاف بوده و رؤیت پذیری از خانه‌ها و حیاط‌های آن‌ها نسبت به فضاهای عمومی و خانه‌های همسایه را برای ساکنین راحت‌تر می‌کنند(تصویر شماره 8). این نوع حایل نیز همانند دیوارهای آجری به وفور در این روستا مشاهده می‌شود. البته نحوه اثرگذاری تغییر در رؤیت‌پذیری و میزان کارکرد مثبت یا منفی آن در بخش نتایج به تفصیل مورد بحث قرار خواهد گرفت.

ت 5. موقعیت روستای ایمر محمد قلی آخوند نسبت به شهرستان گنبد کاووس. منبع: بنیاد مسکن انقلاب اسلامی گنبد کاووس.

نحوه نمونه‌گیری

براساس آمار سال 90 تعداد خانوارهای ساکن در روستای ایمر محمد قلی آخوند که جامعه آماری این پژوهش را تشکیل می‌دهند در حدود 240 خانوار بوده و از جمعیتی بالغ بر 1200 نفر تشکیل شده است که از میان آن‌ها حدود 40 خانوار، براساس روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شدند. تعداد 20 پرسشنامه در میان ساکنین 20 خانه با دیوارهای حیاط صلب و تعداد 20 پرسشنامه دیگر در میان ساکنین 20 خانه با حیاط شفاف در جامعه مورد مطالعه پخش شد و به تکمیل آن‌ها اقدام گردید. در انتخاب نمونه‌ها، اثر متغیرهای کنترل را خنثی نموده تا فقط به تأثیر شفافیت و صلبیت دیوارهای حیاط در امنیت خانه‌ها پرداخته شود. به‌خصوص از میان آن‌ها (همانطور که قبلاً نیز اشاره شد) نفوذپذیری خانه‌ها با تأثیر در میزان سهولت دسترسی به اهداف مجرمانه باید از طریق انتخاب خانه‌های دارای ارتفاع حایل بیش از 2 متر کنترل شود. در غیر اینصورت

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

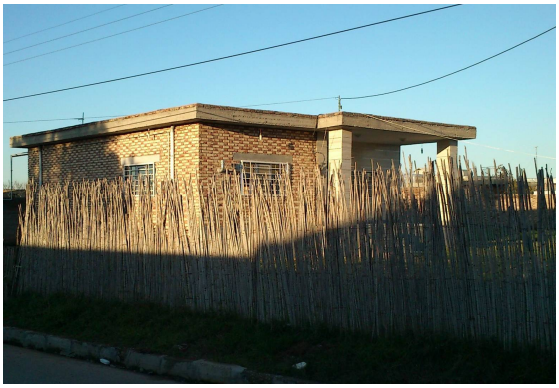
ممکن است دیوارهای کوتاه با نفوذپذیری بالا بـه نتـایج گمراه کننده منجر شوند.

ت 6. نقشه طرح هادی روستای ایمر محمد قلی آخوند.
منبع: بنیاد مسکن انقلاب اسلامی گنبد کاووس.

ت 7. نمونه حایل صلب در روستای مورد مطالعه.
منبع: نگارندگان.

ت 8. نمونه حایل شفاف در روستای مورد مطالعه.
منبع: نگارندگان.

روش تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش تحقیق

روش تحقیـق از نـوع توصـیفی تحلیلـی و بـه روش همبستگی می‌باشد و بر حسب هدف، کـاربردی اسـت. در این روش محقق در مورد حداقل دو متغیر با استفاده از یـک نمونـه یکسـان از آزمـودنی‌هـا، اطلاعـاتی را گردآوری و سپس میزان رابطه را بـا اسـتفاده از ضـریب همبسـتگی تعیـین مـی‌کنـد. یـک ضـریب همبسـتگی شاخصی برای جهت و مقدار است. همچنین بـه‌منظـور تحلیـل داده‌هـای جمـع‌آوری شـده، از روش آمـاری توصیفی تحلیلی و استنباطی استفاده گردیـد. بـراسـاس ایـن روش، اطلاعـات جمـع‌آوری شـده بـه‌صـورت جدول‌های توزیع فراوانی، پارامترهای آماری و نمودارها مورد تحلیل قرار گرفت. سپس روابـط بـین متغیرهـا بـا استفاده از روش‌های آماری استنباطی، آلفای کرونبـاخ[24] و رگرسیون چندگانه در بسته نرم افـزاری SPSS مـورد تحلیل قرار گرفت. تحلیل‌های انجـام شـده شـامل آمـار توصیفی و آمار استنباطی می‌باشد.

آمار توصیفی و آمار استنباطی

در این بخش به تحلیل داده‌ها و اطلاعات جمـع‌آوری شده از طریق ابزار تحقیـق (پرسشـنامه) پرداختـه شـده است تا به سؤالات و فرضیه‌هایی که محقق با توجـه بـه ادبیات موضوع در نظر گرفته، پاسـخ داده شـود(جـدول شماره 1). بررسی‌های حاصل از ارزیابی امنیـت روسـتا نشان می‌دهد هر دو گروه ساکنین خانـه‌هـایی بـا دیـوار صلب در حیاط (گروه اول) و ساکنین خانه‌های با دیوار شفاف در حیاط (گروه دوم)، امنیت روستا را بـا درصـد فراوانی بالایی، زیاد توصیف کرده‌اند و این میزان بالایی از امنیـت را در ایـن روسـتا نشـان مـی‌دهـد. در بخـش توصیف فراوانی اعضای نمونه براساس امنیت محلـه در برابر جرایم نشان می‌دهد که گروه دوم میزان بـالاتری از

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

امنیت را نسبت به گروه اول، برای محله خود متذکر شده‌اند. مجموع نتایج میزان هراس ساکنین در طول روز و شب نشان می‌دهد که ساکنین خانه‌های گروه دو نسبت به ساکنین خانه‌های گروه یک، هراس کمتری نسبت به خالی گذاشتن خانه از بابت دستبرد به آن (چه در روز و چه در شب) دارند. این نتایج به‌همراه نتایج حاصل از میزان توانایی مراقبت دورادور همسایگان، که میزان بالاتری از قابلیت کنترل و نظارت خانه‌ها توسط همسایه‌ها را برای گروه دوم نشان می‌دهد، حاکی از آن است که میزان احساس آسیب‌پذیری خانه در برابر جرم و ترس از خالی گذاشتن آن در ساکنین خانه‌هایی با دیوارهای صلب در حیاط به مراتب بیشتر از ساکنین خانه‌هایی با دیوارهای شفاف در حیاط بوده و در مجموع گروه دوم احساس امنیت بیشتری نسبت به گروه اول دارند. مطابق جدول شماره 2، میزان وقوع سرقت و جرم برای گروه اول 10 درصد بیشتر از گروه دوم بوده و با اینکه این تفاضل زیاد نمی‌باشد، ولی در مجموع امنیت بیشتری را برای ساکنین خانه‌هایی با دیوارهای شفاف در حیاط نشان می‌دهد. همچنین تمامی جرم‌ها شبانه اتفاق افتاده‌اند و تعداد دفعاتی که منجر به رؤیت مجرم شده در گروه دوم بیشتر است و این، قابلیت بیشتر رؤیت‌پذیری و دیده شدن مجرم در حین ارتکاب جرم را برای خانه‌هایی با دیوارهایی شفاف در حیاط، بیان می‌کند.

ارزیابی امنیت روستا											
	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول[25]	0	0	0	0	2	10	17	85	1	5	20	100
گروه دوم[26]	0	0	0	0	2	10	16	80	2	10	20	100
میزان امنیت محله												
	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول	0	0	0	0	6	30	13	65	1	5	20	100
گروه دوم	0	0	0	0	4	20	9	45	7	35	20	100
میزان هراس از دستبرد بخاطر خالی گذاشتن خانه در طول روز												
	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول	0	0	2	10	6	30	12	60	0	0	20	100
گروه دوم	0	0	10	50	7	35	3	15	0	0	20	100
میزان هراس از دستبرد بخاطر خالی گذاشتن خانه در طول شب												
	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول	0	0	0	0	0	0	10	50	10	50	20	100
گروه دوم	0	0	0	0	5	25	10	50	5	25	20	100
میزان مراقبت دورادور همسایگان												
	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول	6	30	9	45	5	25	0	0	0	0	20	100
گروه دوم	0	0	0	0	5	25	13	65	2	10	20	100

ج 1. ترکیب فراوانی اعضای نمونه بر اساس سؤالات

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

وقوع سرقت، جرم و جنایت						
	بلی		خیر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول	5	25	15	75	20	100
گروه دوم	3	15	17	85	20	100
زمان سرقت یا جرم						
	در طول روز		در طول شب		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول	0	0	5	25	5	25
گروه دوم	0	0	3	15	3	15
رؤیت مجرم در حین ارتکاب جرم						
	بلی		خیر		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
گروه اول	2	10	3	15	5	25
گروه دوم	2	10	1	5	3	15

ج 2. ترکیب فراوانی اعضای نمونه در آیتم وقوع جرم.

برای اندازه‌گیری پایایی روش‌های متعددی وجود دارد که از جمله آن‌ها، آلفای کرونباخ است. در این مطالعه نیز همانند بسیاری از مطالعات دیگر برای سنجش پایایی ابزار اندازه‌گیری از آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ عددی است بین صفر و یک. ضریب آلفای کمتر از 0/6 نشان‌دهنده پایایی ضعیف است. آلفای بالای 0/7 تا 0/8 نشان‌دهنده پایایی نسبتاً خوب و آلفای بالاتر از 0/8 نشان از پایایی بالای ابزار اندازه‌گیری دارد (سکاران، 1380). ضریب آلفای کرونباخ متغیر امنیت، 0/576 است. این مقدار نشان می‌دهد که پایایی ابزار سنجش متغیر امنیت ضعیف است. به این دلیل برای افزایش ضریب پایایی، گویه هفتم از پرسشنامه حذف شده است، با حذف گویه هفتم، ضریب آلفای کرونباخ به 0/831 افزایش یافت که نشان از بهبود پایایی ابزار پرسشنامه دارد.

آزمون فرضیه‌ها

همان‌طور که قبلاً ذکر شد، فرضیه‌های تحقیق از طریق رگرسیون چندگانه آزمون می‌شوند. به‌طور کلی رگرسیون چندگانه روشی برای تحلیل مشارکت جمعی و فردی یک یا چند متغیر مستقل، در تغییرات یک متغیر وابسته است (کرلینجر و پدهازر، 1388) و روشی قدرتمند برای آزمون فرضیات علمی و روابط تجربی، شبه تجربی و غیر تجربی داده‌ها به‌شمار می‌رود. رگرسیون به‌دنبال برآورد رابطه‌ای ریاضی و تحلیل آن می‌باشد به‌طوری‌که بتوان به کمک آن کمیت یک متغیر مجهول را با استفاده از متغیر یا متغیرهایی معلوم، تعیین کرد با فرض آن که رابطه علت و معلولی بین دو متغیر کمی وجود داشته باشد، به‌عبارت دیگر مقدار متغیر وابسته به کمک مقدار متغیر(یا متغیرهای) مستقل برآورد می‌شود.

جدول شماره 3 نتایج تحلیل رگرسیون را نشان می‌دهد. همان‌طور که در این جدول مشاهده می‌شود نوع دیوار بر امنیت ساکنین واحدها و محلات مسکونی ترکمن‌های قوم یموت در روستاهای شهرستان گنبد کاووس تأثیر مثبت و معناداری دارد ($\beta = 0.643, p - value < 0.01$) به‌عبارت دیگر با افزایش شفافیت و گشودگی بصری دیوار حیاط خانه‌ها، امنیت خانه و احساس امنیت ساکنین آن افزایش می‌یابد و بالعکس. لازم به ذکر است 36 درصد از تغییرات متغیر امنیت خانه و احساس امنیت ساکنین آن پیامد تغییر در نوع دیوار است.

برای به حداقل رساندن اثر متغیرهای مداخله گر بر روی رابطه متغیرهای مستقل و وابسته از آزمون تی استفاده شده است. در آزمون تی با دو نمونه مستقل، تفاوت میانگین‌های متغیر وابسته در دو گروه مستقل ارزیابی می‌شود. در این آزمون هر رکورد بایستی متغیر گروه‌بندی و متغیر وابسته داشته باشد. متغیر گروه‌بندی،

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

رکوردها را به دو گروه ناسازگار (حصار باز و حصار بسته) تقسیم می‌کند، در حالی که متغیر وابسته (آزمون) هر رکورد را براساس ابعاد کمی مثل سطح احساس امنیت تعریف می‌کند، به‌عبارت ساده‌تر آزمون تی با دو نمونه مستقل برای ارزیابی تفاوت معنادار بین میانگین سطح احساس امنیت در گروه حصار باز با میانگین متغیر سطح احساس امنیت در گروه حصار بسته استفاده می‌شود. جدول شماره 4 نتایج آزمون تی با دو نمونه مستقل برای مقایسه سطح احساس امنیت در دو نوع دیوار را نشان می‌دهد.

متغیر مستقل	ضریب بتا[1]	R^2 (ضریب تعیین)	R^2 تعدیل شده
نوع دیوار	**0/643**	**0/413**	**0/397**
1: مدل رگرسیون در سطح اطمینان 99 درصد معنادار است.			

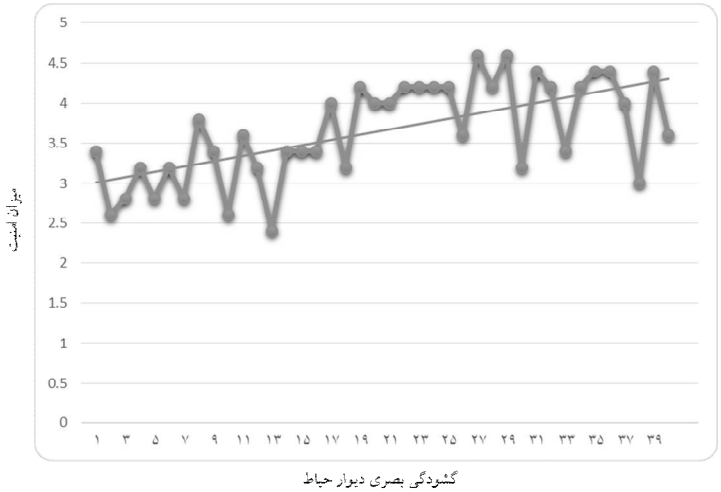
ج 3. نتیجه رگرسیون: تأثیر متغیر مستقل بر متغیر امنیت.

دیوار بسته		دیوار باز		آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح اطمینان	
میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار				حد پایین	حد بالا
3.27	0.499	4.05	0.453	5.169	38	0.000	-1.09	-0.474

ج 4. نتایج آزمون t با دو نمونه مستقل: مقایسه سطح امنیت در دو نوع دیوار.

همان‌طور که در جدول شماره 4 مشاهده می‌شود فرض برابری میانگین سطح احساس امنیت بین دیوار بسته و دیوار باز تأیید می‌شود($t = 5.169 ; P < 0.05$) به‌عبارت دیگر بین میانگین احساس امنیت دیوار بسته و دیوار باز تفاوت معنادار وجود دارد. سطح اطمینان بدست آمده نیز نشان می‌دهد میانگین سطح احساس امنیت در دیوار باز بیشتر از میانگین سطح احساس امنیت در دیوار بسته است.

نمودار شماره 2 روند افزایش احساس امنیت در دیوار باز را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که با تغییر نوع دیوار (افزایش گشودگی بصری دیوار) احساس امنیت افراد نیز افزایش می یابد.

ن 2. نمودار پراکنش بین متغیر وابسته و متغیر مستقل.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

نتیجه

نتایج این تحقیق نشان داد که همیشه امنیت خانه و محیط زندگی با ایجاد دیوارهایی صلب و بلند در حیاط ایجاد نمی شود، بلکه در مکان‌هایی که نظارت طبیعی کمتر و دشوارتر است دیوارهای بلند، خود عاملی برای ایجاد جذابیت بیشتر برای سارقان و در نتیجه تهدیدی برای امنیت خانه و ساکنین آن می‌باشد. همچنین مهمتر از خود امنیت، احساس امنیت است که به انسان احساس آرامش داده و حالت فراغت از هرگونه ترس و هراس واضطراب ایجاد می‌نماید.

طبق یافته های این تحقیق ساکنین خانه‌هایی با دیوارهای صلب در حیاط بیشترین ترس و هراس را نسبت به سرقت داشته و کمترین میزان امکان نظارت توسط همسایه‌ها را برای خانه‌هایشان متذکر شده بودند و این بدین معنی است که سارقان می‌توانند با مصونیت بیشتری نسبت به خطر دیده شدن عمل نمایند. پس آگاهی از نوع ادراک مجرمان و عوامل ایجاد انگیزش جرم در آن‌ها، می‌تواند در طراحی‌های محیطی برای بهبود امنیت محیط‌های مسکونی مفید واقع شده و به اصول کاربردی منتج شود.

در انتها پیشنهاد می‌شود در استفاده از عناصر معماری ابتدا شناخت و آگاهی کافی از ویژگی‌ها و تأثیرات متفاوتی که در بسترهای مختلف می‌توانند از خود برجای بگذارند، کسب نموده و سپس از آن‌ها در طراحی استفاده نمود. همچنین حین تحقیقات و مشاهداتی که در روستای مورد مطالعه به‌عمل آمد، نوعی از گروه مسکن مشاهده گردید که جالب توجه می‌باشد و آن گروه مسکنی است فقط با حائلی به دور گروه مسکن و فضاهای باز بین خانه‌ها که ساکنین آن میزان بالایی از امنیت را برای آن متذکر شدند و به‌نظر می‌رسد کیفیتی فراتر از دیوار کشی و نرده کشی در این نوع گروه مسکن نهفته باشد، که جای تحقیق و پژوهش دارد.

پی‌نوشت

1. Security
2. Self-Surveillance
3. Visibility
4. Oscar Newman
5. Jane Jacobs
6. Schlomo Angle
7. Elizabeth Wood
8. The Death and Life of Great American Cities
9.Crime Prevention through Environmental Design(CPTED)
10. C. Ray Jeffery
11. Defensible Space
12. Territorial Reinforcement
13. Natural Surveillance
14. Access Control
15. Target Hardening
16. Image Management
17. Activity Support
18. Actual Barriers
19. Symbolic Barriers
20. Visual Openness
21. Yomut
22. Gowklan
23. Take
24. Alpha Cronbach

25. گروه اول شامل خانه‌هایی با دیوارهای صلب درحیاط است.

26. گروه دوم شامل خانه‌هایی با دیوارهای شفاف در حیاط است.

فهرست منابع

- سکاران، اوما. (1380)، روش‌های تحقیق در مدیریت. مترجم محمد صائبی و محمد شیرازی. مرکز آموزش مدیریت دولتی، تهران.
- کرلینجر، فرد و پدهازر الازار. (1388)، رگرسیون چند متغیری در پژوهش رفتاری. مترجم حسن سرایی. انتشارات سمت. تهران.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

Albert Facey House, 469 Wellington Street, Perth Western Australi a 6000

- کلته، ابراهیم. (1370)، نقش عوامل جغرافیایی در تیپ‌بندی روستاها. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشگاه بهشتی، دانشکده علوم زمین.

- لوکوربوزیه.(1933)، منشور آتن. مترجم محمد منصور فلامکی. نشر فضا. تهران.

-A.Ham-Rowbottom, K., Gifford, R., T. Shaw, K., (1999). Defensible space theory and the police: Assessing the vulnerability of residences to burglary. Journal of Environmevtal Psychology 19, 117-129.

-Eben Saleh, M.A., (1999). Reviving traditional design in modern Saudi Arabia for social cohesion and crime prevention purposes. Landscape and Urban Planning 44, 43-62.

-Hedayati Marzbali, M., Abdullah, A., Abd. Razak, N., Maghsoodi Tilaki,M.J., (2012). Validating crime prevention through environmental design construct through checklist using structural equation modeling. International Journal of Law,Crime and Justice 40, 82-99.

-Jacobs, J., (1961). The Death and Life of Great American Cities. Random House, New York.

-Jeffery, C.R., (1971). Crime Prevention through Environmental Design.Sage, Beverly Hills, CA.

-Md Sakip, S.R.,Abdullah, A.,(2012).
Measuring crime prevention through environmental design in a gated residential area: A pilot survey. Procedia-Social and Behavioral Sciences 42 ,340-349.

-Newman, O., (1972). Defensible Space; Crime Prevention through Urban Design. Macmillan, New York.

-Newman, O., (1996). Creating Defensible Space, Office of Policy.
Development and Research.US Department of Housing and Urban Development, Washington DC.

-P.Lab, S., (2010). Crime prevention(seventh edition). Bowling Green State University, pages 51-77.

-Rostami Tabrizi, L., Madanipour, A., (2006). Crime and the city: Domestic burglary and the built environment in Tehran. Habitat International 30.

-Steventon, G., (2012). Crime Prevention through Environmental Design. International Encyclopedia of Housing and Home, pages 280-284.

-Stollard, p., (1991).Crime Prevention through Housing Design. This edition published in the Taylor&Francise-Library, 2005.

-Western Australian Planning Commission., (2006). Designing Out Crime Planning Guidelines.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]

روستایی محترم، این تحقیق به‌منظور بررسی تأثیر طراحی و نوع دیوارها بر امنیت ساکنین روستاهای تـرکمن نشـین در حال انجام است، خواهشمند است به سؤالات مطرح شده با دقت پاسخ دهید تا شما نیز در ارتقا و بهبود سطح امنیت در وضع موجود و نیز در توسعه‌های آتی روستاهای ترکمن نشین شهرستان گنبد کاوس سهیم باشید. ضمناً پاسخ‌های شـما کاملاً محرمانه باقی خواهد ماند. پیشاپیش از همکاری صمیمانه شما کمال تشکر را داریم.

عوامل مورد ارزیابی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
1- امنیت روستای خود را چگونه ارزیابی می کنید؟					
2- محله خود را در برابر جرائم و بزهکاری امن می‌پندارید؟					
3- از خالی گذاشتن خانه خود در طول روز، از بابت ناامنی هراس دارید؟					
4- از خالی گذاشتن خانه خود در طول شب، از بابت دستبرد به آن هراس دارید؟					
5- با همسایگان خود، معاشرت و رفت و آمد دارید؟					
6- در نبود شما در منزلتان، تا چه اندازه همسایگان می‌توانند از حیاط و خانه‌هایشان، بدون حضور و تنها به‌صورت دورادور مراقب خانه شما نیز باشند؟					
7- سارق در نبود شما در منزلتان موفق به سرقت خواهد شد؟					
8- با توجه به شغلی که دارید و به‌عنوان سرپرست، چه مقدار از روز را در خانه سپری می‌کنید؟	الف: یک سوم روز ○	ب: دو سوم روز ○	ج: تمام روز ○		
9- تا بحال سرقت یا هر مشکل جرم و جنایتی دیگر برای خانه شما اتفاق افتاده است؟	الف: بلی ○	ب: خیر ○			
10- برای همسایگان شما چطور؟	الف: بلی ○	ب: خیر ○			
در صورت انتخاب گزینه الف در هر یک از سؤالات 9و 10 به سؤالات 11 تا 13 پاسخ دهید.					
11- سارق یا مجرم از ساکنان روستا بوده است؟	الف: بلی ○	ب: خیر ○			
12- سرقت یا جرم در چه زمانی از شبانه روز اتفاق افتاده است؟	الف: در طول روز ○	ب: در طول شب ○			
13- مجرم در حین ارتکاب جرم دیده شده است؟	الف: بلی ○	ب: خیر ○			
14- سایر انواع جرایم نظیر آسیب‌رسانی جانی و مالی به ساکنین توسط غریبه‌ها مانند زورگیری، کیف قاپی یا بچه دزدی در سطح محله شما اتفاق افتاده است؟	الف: بلی ○	ب: خیر ○			

پیوست شماره 1. نمونه پرسشنامه توزیع شده در میان ساکنان روستا.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-11]